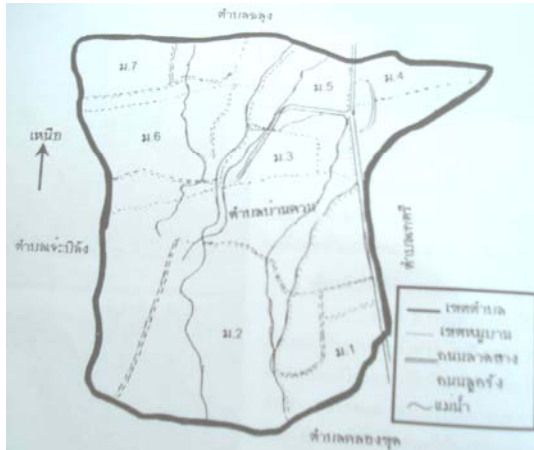

เพลงกล่อมเด็กในพิธีขึ้นเปลรับขวัญ

ตำบลบ้านควน อำเภอเมือง จังหวัดสตูล

แผนที่ตำบลบ้านควน

จังหวัดสตูล เป็นจังหวัดภาคใต้ ประชากรมีทั้งที่นับถือศาสนาอิสลาม และพระพุทธศาสนา พุทธ การใช้ภาษาสื่อสารในชีวิตประจำวัน มีทั้งภาษาไทยถิ่นใต้ และภาษาถิ่นมลายู ดังนั้น เพลงกล่อมเด็กที่ปรากฏ แบ่งออกได้ ๓ ลักษณะ ดังนี้

๑ ลักษณะเพลงกล่อมเด็กทั่วไปของภาคใต้ เนื่องจากผู้นับถือศาสนาพุทธในจังหวัดสตูลมักเป็นชาวจังหวัดต่างๆในภาคใต้ ได้ย้ายถิ่นฐานมาตั้งรกรากในจังหวัดสตูลเป็นจำนวนมาก เช่น ชาวจังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดสงขลา และจังหวัดพัทลุง ดังนั้นในกลุ่มชนเหล่านี้ก็ร้องเพลงกล่อมเด็กที่ติดตัวมาสมัยบรรพบุรุษ และมีการถ่ายทอดสู่คนรุ่นใหม่ต่อไป

๒ เพลงกล่อมเด็กที่ชาวสตูลดั้งเดิมร้องกล่อมเด็ก กลุ่มนี้มักเป็นชาวมุสลิม เป็นคนดั้งเดิมสมัยที่จังหวัดสตูลเป็นตำบลหนึ่งของรัฐไทรบุรี โดยใช้ภาษามลายูในการสื่อสาร ดังนั้น เพลงกล่อมเด็กของคนกลุ่มนี้ จึงเป็นภาษามลายู

๓. เพลงกล่อมเด็กที่ใช้ในพิธีขึ้นเปลรับขวัญทารกแรกเกิด เพลงกล่อมเด็กในลักษณะนี้มีอยู่ในตำบลบ้านควน อำเภอเมือง จังหวัดสตูล เท่านั้น

เพลงกล่อมเด็กตำบลบ้านควน

เป็นเพลงกล่อมเด็กที่ใช้ในพิธีขึ้นเปลทำขวัญเด็กแรกเกิด โดยยึดหลักทางศาสนาอิสลามว่า เด็กแรกเกิดจะทำพิธีขึ้นเปลรับขวัญเมื่อมีอายุได้ ๗, ๙, ๑๑, ๑๓ วัน ที่ไม่กำหนด ๓ วัน เนื่องจากเด็กทารกอายุช่วงนี้สายสะดือยังไม่หลุด จึงไม่มีการทำพิธีใดๆ ในช่วง ๑-๓ วัน ประกอบกับผู้เป็นแม่ยังไม่แข็งแรงพอที่จะกระทำการใดๆ

เพลงกล่อมเด็กตำบลบ้านควนนี้ มีเนื้อหาของเพลงสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม เป็นเรื่องราวของศาสนา และสอนให้คนมีความกตัญญูรู้คุณคน เพลงกล่อมเด็กทุกเพลงร้องเป็นภาษามลายู บทเพลงกล่อมเด็กเป็นเพลงที่ใช้ใน

เพลงกล่อมเด็กตำบลบ้านควนเป็นตำบลเดียวที่ยังคงสืบทอดเพลงกล่อมเด็กในยุคเก่ามาให้คนรุ่นใหม่ได้รับรู้ และเรียนรู้ โดยมีการรวมกลุ่มผู้รู้ในตำบลบ้านควนตั้งเป็นคณะและรับจ้างร้องเพลงกล่อมเด็กในพิธีขึ้นเปลรับขวัญทารกแรกเกิดในตำบลบ้านควน จนถึงปัจจุบันนับเป็นคณะบุคคลที่ทำหน้าที่สืบทอดวัฒนธรรมดั้งเดิมได้เป็นอย่างดี ควรค่าแก่การยกย่องและบันทึกไว้ให้แก่คนรุ่นหลังได้ศึกษาต่อไป

การก่อตั้งคณะเพลงกล่อมเด็กตำบลบ้านควน

คณะอนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นบ้าน ตำบลบ้านควน ได้ก่อตั้งขึ้นโดยคณะกรรมการสภาวัฒนธรรมตำบลบ้านควนเห็นความสำคัญของเพลงกล่อมเด็กซึ่งได้สูญหายไปจากหมู่บ้านตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๓ โดยมีนายอาเหม็ม บินสะอาด กำนันตำบลบ้านควน ทำหน้าที่เป็นประธานสภาวัฒนธรรมตำบลบ้านควน และได้ก่อตั้งคณะนี้ขึ้นเพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นบ้าน และได้แต่งตั้งนายอับดุลราหมาน หลังปูเต๊ะ เป็นหัวหน้าคณะ จนเป็นที่รู้จักของคนโดยทั่วไปในขณะนี้

วัสดุอุปกรณ์และชุดการแสดง

การทำพิธีรับขวัญทารกแรกเกิด จะมีการตกแต่งเปลอย่างสวยงาม ประดับประดาด้วยดอกไม้หลากสี และเครื่องประดับอื่นๆ มากมายดังนี้

เปล ทำด้วยผ้าเจ็ดสี ส่วนใหญ่นิยมใช้ผ้าปาเต๊ะวินจำนวน ๓-๗ ผืนซ้อนกันแล้วนำมาผูกเป็นเปล ในการประดับเปลให้สวยงาม ใช้ดอกไม้ ๗ สี สร้อยคอทองคำ ขนมหัดลม ขนมหู นกกระดาศ ข้าวดอก ธนบัตร

ภาพเปลที่เตรียมไว้ในพิธี

ชุดการแสดง

เพลงกล่อมเด็กในพิธีนี้จะร้องโดยคณะผู้นำศาสนาอิสลามซึ่งเป็นผู้ชายทั้งหมด ทำพิธีสวดขอพรจากพระเจ้า (อัลลอฮ์) เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่เด็กและหลังจากสวดขอพรแล้วจึงรับประทานอาหารเรียกว่า ค็อนดูรี หรืองานบุญ ดังนั้นเครื่องแต่งกายของผู้แสดงก็เป็นแบบง่าย ๆ ตามลักษณะที่ผู้นำศาสนาสวมใส่ เมื่อทำการละหมาด เครื่องแต่งกายที่สำคัญ ๆ กล่าวคือ ตัวเสื้อยาวถึงสะโพก คอตั้ง แขนยาว ผ่าหน้า ท่อนล่างเป็นผ้าโสร่ง หรือที่เรียกว่าผ้าปะแลกัต (Palekat) ศีรษะสวมหมวกสักหลาดสีดำ เรียกว่า หมวกชอเกาะ (songkok)

ภาพการแต่งกายผู้นำศาสนา

พิธีกรรมนี้ไม่ใช้สุภาพสตรีในการทำกิจกรรมการร้องเพลงกล่อมเด็ก สตรีจะช่วยในเรื่องของงานฝีมือ การประดับตกแต่งก่อนถึงเวลาพิธี หรือช่วยงานในครัว

ชนบทความเชื่อเกี่ยวกับการแสดง

ชนบทความเชื่อเรื่องเพลงกล่อมเด็กมาจากความเชื่อของบางครอบครัว ที่มีความปรารถนาเกี่ยวกับการได้มาของบุตร เช่น บางครอบครัวมีบุตรยากก็จะบนบานไว้ หรือบางครอบครัวมีบุตรสาว เมื่ออยากได้บุตรชายก็จะบนบานเช่นเดียวกัน เช่นถ้าได้ลูกชายจะทำพิธีขึ้นเปลหรือทารกแรกเกิดที่ร้องอย่างไม่มีสาเหตุและร้องเป็นเวลานาน ผู้ปกครองก็จะบนว่า หากหยุดร้องจะทำพิธีขึ้นเปล จึงเป็นที่มาของประเพณีขึ้นเปลรับขวัญทารกแรกเกิดมาจนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะผู้มีฐานะดี หรือลูกเจ้านาย

นักแสดง

นักแสดงเพลงกล่อมเด็กตำบลบ้านควนประกอบด้วยผู้ชายล้วน ซึ่งเป็นผู้นำศาสนาจำนวน ๑๕ คน มีความสามารถในการสวดดูอา (ขอพร) ได้ ส่วนใหญ่เป็นวัยกลางคนถึงวัยชรา เนื่องจากเป็นวัยที่ได้รับการยอมรับจากชุมชน หากเป็นผู้ที่มีอายุน้อย จะไม่ทำให้เกิด

ศรัทธาและไม่เป็นที่ยอมรับในการทำพิธีกรรมทางศาสนา

ระบบเศรษฐกิจของคณะ

เนื่องจากเพลงกล่อมเด็กของตำบลบ้านควนเป็นเพลงกล่อมเด็กที่ใช้ในพิธีขึ้นเปลเพื่อรับขวัญเด็กทารก ดังนั้นในเรื่องของกิจกรรมนี้จึงเป็นเพียงการช่วยเหลือกันเท่านั้น เรียกว่าเป็นงานบุญหรืองานการกุศล ไม่มีการเรียกเก็บค่าตอบแทนหรือค่าจ้างรางวัล แล้วแต่เจ้าภาพจะมีจิตศรัทธาหยิบยื่นให้ตามอัตภาพ หรือฐานะของเจ้าภาพ

ความนิยมของประชาชน

ประชาชนโดยทั่วไปที่นับถือศาสนาอิสลาม ที่มีฐานะดี มักนิยมทำพิธีขึ้นเปลเพื่อรับขวัญทารกเกิดใหม่ ในแต่ละท้องที่มีพิธีที่แตกต่างกันไปตามความเชื่อและประเพณี ที่สืบต่อกันมาตามบรรพบุรุษ

การปฏิบัติในสังคมไทยมุสลิมก่อนการโกนผม มักนิยมให้ผู้อาวุโส เช่น ปู่ ย่า ตา ยาย ขลิบหรือตัดผม โดยนำลูกมะพร้าวอ่อนหรือน้ำเต้ามาสลักกลดลายให้สวยงามเพื่อใช้เป็นภาชนะใส่ผมที่ขลิบออกก่อนนำไปฝัง ดังนั้นพิธีขึ้นเปล ในพิธีโกนผมไฟเด็ก จึงเป็นที่นิยมในกลุ่มชนชาวมุสลิม และมีความแตกต่างกันไปตามความเชื่อของแต่ละท้องถิ่น แต่ละอำเภอ และแต่ละจังหวัด

เก็บข้อมูล ณ ต.บ้านควน อ.เมือง จ.สตูล
เมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๙ โดยสภาวัฒนธรรมจังหวัดสตูล